

LUNDS UNIVERSITET
Ekonomihögskolan

Nationalekonomiska institutionen
Kandidatuppsats HT 2010

Utländska direktinveste- ringar i Afrika söder om Sa- hara

– Bakomliggande faktorer som påverkar direktinveste-
ringar till regionen

Handledare:
Karin Olofsdotter

Författare:
Emre Sonesson

Sammanfattning

Uppsatsen studerar vilka faktorer som påverkar inflödet av Utländska direktinvesteringar till Afrika söder om Sahara, en region som historiskt sett har en mycket låg andel av världens totala investeringar. Baserade på OLI-modellen och utifrån tidigare studier inom ämnet, har åtta styck variabler valts ut och testas emot flödet av utländska direktinvesteringar via en regressionsanalys. Resultatet är till stor del i enlighet med vad som förväntades och fem av de åtta variablerna blev signifikanta. Positiv signifikant påverkan på flödet av utländska direktinvesteringar fick Infrastruktur, Marknadsstorlek, Öppenhet samt Ackumulerad FDI. Negativ påverkan gav variabeln Produktivitet och de tre variablerna Inflation, Ekonomisk Tillväxt samt Utbildning visade ingen signifikans. Resultatet bekräftar också till viss del hypotesen att de makroekonomiska- samt politiskt instabila läget i vissa delar av regionen har negativ påverkan på flödet av investeringar.

Nyckelord: FDI, Utländska direktinvesteringar, Afrika-söder-om-Sahara, regressionsanalys, FDI-faktorer

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Syfte	4
1.2 Frågeställning.....	4
1.3 Disposition och avgränsningar.....	5
2. Bakgrund	6
2.1 Definition av FDI.....	6
2.2 FDI spridning av kunskap, teknologi.....	6
2.3 FDI & Afrika.....	7
3. FDI – Teoretisk referensram	10
3.1 Typer av FDI	10
3.2 OLI-modellen	11
3.2.1 Konkurrensackdelar.....	11
3.2.2 Konkurrensfördelar.....	12
3.3 Tidigare studier kring FDI i ASS	13
4. Teoretisk referensram för metod	15
4.1 Variabler	15
4.1.1 Inflation.....	15
4.1.2 Ekonomisk tillväxt.....	15
4.1.3 Produktivitet.....	16
4.1.4 Infrastruktur.....	16
4.1.5 Utbildning.....	17
4.1.6 Marknadsstorlek.....	17
4.1.7 Öppenhet.....	18
4.1.8 Ackumulerad FDI.....	18
5. Metod	19
5.1 Urval & data	19
5.1.1 Begränsningar i data.....	20
5.2 Multipel linjär regressionsanalys	20

5.3	Analysram för regressionens resultat.....	21
5.4	Summering.....	22
5.5	Regression med regionsdummys.....	23
6.	Resultat & Analys.....	24
6.1	Regressionsanalys.....	24
6.2	Regression med tre regioner.....	28
7.	Slutsats.....	31
8.	Referenser.....	33
8.1	Tryckta referenser.....	33
8.2	Rapporter.....	35
8.3	Elektroniska referenser & databaser.....	35
8.4	Grafer & Diagram.....	35
9.	Appendix.....	38

1. Inledning

1.1 Syfte

Utländska direktinvesteringar är ett föga nytt men dock växande fenomen. Utöver den enorma mängd kapital som förflyttar sig i västvärlden finns det fascinerande exempel i Asien på länder som gjort samma ekonomiska utveckling på 30 år som vi i väst behövde 150 år att göra. Det finns en uppsjö av analyser kring varför och FDI (Foreign Direct Investment) är en variabel med vilken kapital strömmat in och på så vis påverkat tillväxten. Samtidigt som en fantastisk utveckling skett i Asien är det en annan bild i Afrika och då framförallt Afrika söder om Sahara (ASS), där utvecklingen under 1900-talet gått trögt och i vissa fall bakåt. ASS är dock inte främmande för utländska investerare och på senare år verkar investeringsgraden ta fart, inte bara genom företag från väst utan också från andra utvecklingsländer genom så kallat syd till syd kapital. Vissa resurser, som exempelvis olja, är en vara som börjar sina och överlag ökar priset för olika råvaror. Prisökningarna avspeglas i investeringarna, som till stor del går till den primära sektorn vilken försöker utvinna den stora mängd naturresurser som ligger under marken i ASS regionen.

Det inhemska sparandet är ofta lågt i Afrika vilket betyder att utländska direktinvesteringar är av stor vikt för att få kapital, i vissa fall kan länder vara beroende av dem. Att alla investeringar går till naturresursutvinnande är hur som helst inte alltid önskvärt och de asiatiska tigrarna hade exempelvis ett större flöde investeringar till andra sektorer än den primära.

Hur ska då Afrika lyckas få till samma utveckling som de asiatiska tigrarna? För att ta reda på frågan bör det kartläggas vilka variabler som påverkar inflödet av utländska direktinvesteringar, och målet med min uppsats är just att gå in djupare på vilka faktorer som lockar FDI till Afrika söder om Sahara.

1.2 Frågeställning

Min frågeställning är: *Vilka faktorer avgör mängden utländska direktinvesteringar i Afrika söder om Sahara?*

Min förhandshypotes är att jag tror resultatet kommer att spegla det på sina håll instabila makroekonomiska samt politiska läget i regionen. Hög inflation, dålig tillväxt eller undermålig infrastruktur tror jag är avskräckande för investerare. Möjligen påverkas inte resursbaserade investeringar i samma grad då det är enorma summor kapital inom exempelvis oljeborrning vilket

då ökar acceptansen för höga transaktionskostnader.

1.3 Disposition och avgränsningar

Uppsatsen ämnar behandla Afrika söder om Sahara enligt en indelning jag själv gjort och som definieras under metod-delen. Analysen kretsar kring faktorer som påverkar FDI i länderna inom ASS och således bortses olika påverkande faktorer som kan tänkas finnas i hemländerna för de multinationella företagen.

Uppsatsen disponeras genom att det först ges en bakgrundsbild kring utländska direktinvesteringar och dess effekter samt en kortare historisk bild av FDI i Afrika under kapitel 2. Kapitel 3 är en djupare teoretisk referensram för FDI där jag närmare förklarar varför företag kan tänkas vilja investera utomlands, utifrån den väletablerade OLI-modellen. Kapitel 4 förklarar de variabler jag valt som input i min metod och kan sägas vara första delen av metodbeskrivningen. I kapitel 5 beskrivs metoden jag valt att använda mig av, vilket är en multipel linjär regression. En definition av inkluderade länder, årtal samt statistik görs och även en utförlig förklaring kring själva regressionens uppbyggnad samt hur resultatet ska tolkas. I kapitel 6 presenteras och analyseras resultatet kring regressionen och avslutningsvis blir det en slutsats i kapitel 7.

2. Bakgrund

I kapitlet ges en definition av FDI samt en kortare beskrivning av dess potentiella effekter. Kapitlet ger även en summering av utländska direktinvesteringar i Afrika.

2.1 Definition av FDI

Förkortningen FDI står för foreign direct investment, det vill säga utländska direktinvesteringar. Grundprincipen för direktinvesteringarna är att de är gjorda av företag som öppnar avdelningar i andra länder än sitt eget, där huvudkontoret återfinns. Det antages vidare att investeringen inte bara rör resurser utan även kontroll, kort och gott är de nya avdelningarna styrda av och ansvarar under det investerande företaget (Krugman, Obstfeld 2006: 157). Vad som uppstår vid utländska direktinvesteringar är ett multinationellt företag (MNF), definitionen av ett sådant skiljer sig mellan olika länder men i den amerikanska definitionen gäller att 10 % eller mer av aktiekapitalet ska vara utländskt (ibid.).

2.2 FDI – spridning av kunskap och teknologi

Utländska direktinvesteringar är intressant att studera då de enligt teorin kan ge upphov till många av de faktorerna som tillväxtteorin framhåller är väsentliga för att generera tillväxt. Inom de exogena tillväxtteorierna finns exempelvis Solow-modellen som förklarar ekonomisk tillväxt genom ökad produktivitet. En ökad produktivitet nås genom att teknologin gör framsteg men också via ett ökat realkapital (Jones 2002, sid. 38-41). Även inom den endogena teorin är faktorn teknologi viktig, där det också läggs vikt vid humankapital som en del i att generera ekonomisk tillväxt. Modifieringen av tidigare modeller för med sig resultatet att exempelvis stater kan påverka tillväxten genom egna investeringar på utbildning och annan infrastruktur (Jones 2002, sid. 156-158).

När det diskuteras vilka positiva egenskaper som utländska direktinvesteringar kan innebära är det just spridning av teknologi och kunskap som är en av hörnstenarna. Tanken är att när de utländska företagen etablerar sig i ett land så kommer de via kontakter med lokala underleverantörer och andra inhemska företag, dela med sig av sin teknologi och kunskap. Dessa så kallade teknologiska spillovers kan bestå av att företagen tränar upp personal på plats för att inte behöva importera all arbetskraft, det kan också bestå av teknisk hjälp till olika leverantörer och liknande (Blomström et al 1999, sid. 3-4).

Att multinationella företag sprider teknik som kommer till användning i värdnationerna är inte helt självklart, även om det sker visst utbyte så behöver inte teknologin och kunskapen komma till gagn. Det är önskvärt att de spillover effekter som uppstår kan användas av hela sektorer i värdlandet och inte enbart i enskilda företag. Studier har visat att vissa krav bör vara uppfyllda för att teknologin ska få fäste och inte bara gynna det multinationella företaget. Ett av dessa krav är att teknologi-gapet, skillnaderna emellan ländernas teknologi, inte bör vara för stort. Visar det sig att så är fallet kommer oftast inte spillover effekterna till någon nytta i värdnationen (OECD Observer 2002, sid. 3).

Om det existerar enskilda företag med teknisk kompetens och kunnande har det en positiv effekt på teknologi spillovers. I de olika samarbeten som kan uppstå mellan MNF och inhemska företag skapas en integrering där de inhemska företagen kan anpassa sig efter MNFs behov vad gäller input. (Blomström et al 1999, sid. 13). Inom vertikal integration uppstår exempelvis ofta teknologiska spillovers då det skapas länkar mellan de olika nivåerna, vilket ökar transfereringen av kunskap och teknologi. Det har också visat sig vanligt att det inom den vertikala integrationen blir avhopp av personal samt avknoppande av företag till förmån för de utländska direktinvesteringarnas värdland (ibid.).

Utländska direktinvesteringar har visat sig vara nyttiga för att förbättra konkurrensen i länder. När ett utländskt företag med bättre produktivitet antror en marknad sätter det press på de inhemska företagen, effekterna har visat sig vara störst i länder med dåligt konkurrensutsatta marknader men inte nödvändigtvis i utvecklingsländer (OECD Observer 2002, sid.3-4). Ett problem som kan uppstå är att de inhemska industrierna i exempelvis ett utvecklingsland är dåligt rustade och slås ut av de utländska företagen, vilket i sig kan leda till en mindre marknad och minskad konkurrens (ibid.).

2.3 FDI & Afrika

Afrika har historiskt sett haft en mycket liten andel av de totala FDI strömmarna i världen, inte bara gentemot väst utan också i förhållande till andra utvecklingsländer. Under 70-talet var Afrikas andel 4.6 % av de totala utländska direktinvesteringarna som gjordes i världen, och det var en siffra som kom att krympa fram tills slutet av 90-talet då andelen hade sjunkit till ynka 1.6 % (UNDP 2007, sid. 5). Trenden för Afrika ser dock ut att ha vänt under det nya millenniet och andelen av de totala investeringarna har åter börjat stiga och uppgick till 2.2 % år 2005 (ibid.).

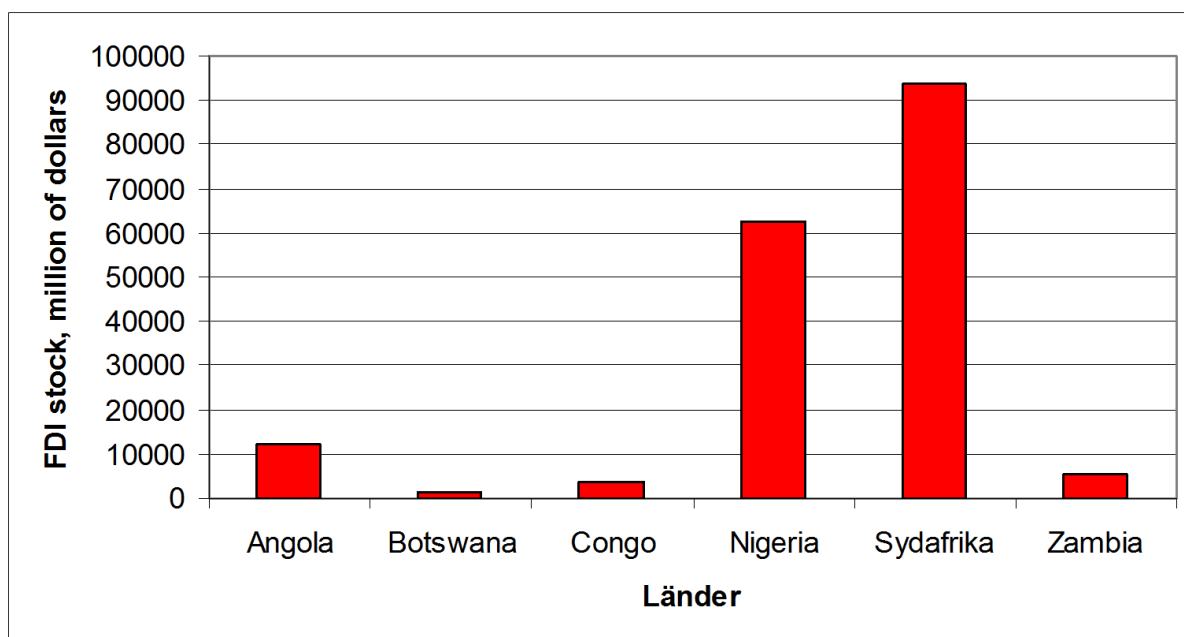
Då den totala mängden utländska direktinvesteringar ökat i världen under 2000-talets är det inte bara den procentuella andelen för Afrika som stigit, utan också den totala mängden FDI. År 2005 var värdet av totala FDI-strömmar till Afrika hela 31 miljarder dollar, summan blev den högsta någonsin i Afrika och var en ökning med hela 14 miljarder dollar från föregående år. En del

av den drastiska ökningen kan förklaras av stigande priser på olika råvaror samt överlag ökade företagsvinster (UNCTAD 2006, sid. 40-41).

Diversifieringen av vart FDIn går är inte stor när det gäller Afrika och ofta hamnar investeringarna i någon enstaka sektor och framförallt hamnar större delen i några få länder. En stor anledning är att vissa länder har stora kvantiteter naturtillgångar som exempelvis olja i Angola eller Nigeria, men det beror också på politiska lägen samt att det helt enkelt inte finns tillräckligt utvecklad infrastruktur för att attrahera investeringar i många av länderna (UNCTAD 2006). Den största mängden ackumulerad FDI finns i Sydafrika där det år 2007 var en total mängd FDI till ett värde av 93474 miljoner dollar, följt av Nigeria med 62791 miljoner dollar (UNCTAD 2008, sid. 257-258).

Utöver Sydafrika och Nigeria har ett flertal länder växt fram som medel mottagare sedan 90-talet. Bland dessa återfinns Angola, Botswana, Ekvatorial Guinea, Ghana samt Moçambique där alla har börjat få FDI inflöden jämförbara med andra utvecklingsländer som kan klassificeras som ganska framgångsrika mottagare (UNCTAD 1999, sid.20)

För att illustrera skillnaderna mellan vart investeringarna hamnar har jag gjort ett diagram med värdet på FDI stocken år 2007 för ett axplock av länder. Diagrammet består av två topp-mottagare i form av Sydafrika och Nigeria, Angola kan kategoriseras som en medel-mottagare samt Zambia och Botswana som kan betecknas som medium till låga mottagare av FDI. Jag har medvetet utelämnat något land från de absolut minsta mottagarna då dollarskalan gör att dessa knappast skulle kunna urskiljas.

FDI stock år 2007 för ett axplock av länder, i miljoner dollar

Baserad på statistik från: UNCTAD 2008

Det är som synes mycket stora skillnader länderna emellan. De mesta av investeringarna hamnar som tidigare nämnts inom sektorer som utvinner råvaror, det märks tydligt på Nigeria och Angola som är viktiga oljeproducenter.

Afrika har utöver en stor nackdel i underutvecklad infrastruktur också runt 40 % av sin befolkning i länder helt utan kust, detta står att jämföra med exempelvis Östra och Centrala Asien där endast 23 % av befolkningen finns i länder utan kust. De asiatiska tigrarna har alla haft sjövägen som medel för transporter medan länder i Afrika med stora råvaruresurser som Zambia tvingas förlita sig på infrastruktur i grannländer för sin export, något som riskerar att vara en stor nackdel (Broadman 2007, sid.64).

Att attrahera FDI är något som stater aktivt kan jobba för genom olika incitament för att locka till sig investerare. Just att attrahera FDI har inte alltid varit speciellt prioriterat hos afrikanska regeringar, där det har funnits en skepticism om att utländskt ägande förskjuter makten från Afrika och FDI som en möjlig katalysator för tillväxt har underskattats (Dupasquier, Osakwe 2005, sid.3). Investerare från västvärlden har ibland krav på motprestationer från afrikanerna för att de ska gå in med investeringar, något som ytterligare bidrar till känslan av nykolonialism.

En aktör som blivit allt större under 2000-talet och som skiljer sig från västvärlden och dess krav är Kina. Vid en kongress 1982 beslutade Kina om riktlinjer för samverkan med andra länder och dess partier, där grundade de den så kallade "no interference policy". Policyn innebär att Kina inte lägger sig i andra länders inbördes affärer och förväntar sig att andra länder respekterar Kinas inhemska affärer (Rotberg 2008, sid.23-24). Ovanstående skiljer sig alltså tvärt emot västvärldens vana att ställa motkrav på bidrag och investeringar. Det är dock inte utan kritik som Kina bedriver sin no-interference politik, väst anklagar Kina för att handla med diktaturer som exempelvis Mugabes i Zimbabwe och hävdar vidare att dem underminerar västvärldens försök att skapa demokratiska förhållanden (ibid.).

I en jämförelse med Östasien är det tydligt att de utländska direktinvesteringarna som tidigare nämnt främst hamnar i den primära sektorn i Afrika, medan de i Asien ofta hamnade inom tillverkningsindustrin vilket kom regionen mer till gagn (Dupasquier, Osakwe 2005, sid.3). Under 2000-talet har det dock skett en ökning av FDI inflöden till andra sektorer än den primära, där exempelvis summan av investeringar i tjänstesektorn faktiskt översteg den primära några år i början av 2000-talet (Cleeve 2009, sid.236). Det finns alltså vissa tecken på att de utländska direktinvesteringarna börjar sprida sig till industri- och tjänstesektorn, där exempelvis textilindustrin och banksektorn fått ökad andel (ibid.).

3. FDI – Teoretisk referensram

I kapitlet ges en övergripande teoretisk referensram för FDI. Dels en genomgång av de olika former utländska direktinvesteringar som finns, men också en mer genomgående beskrivning av varför FDI uppstår och hur företag resonerar kring investeringsbeslut vilket beskrivs med hjälp av OLI-modellen. Kapitlet avslutas med en kortare sammanfattning av tidigare forskning kring FDI i ASS.

3.1 Typer av FDI

Utländska direktinvesteringar kan ske på olika sätt och ha olika karaktär. En vanlig kategorisering är huruvida det är *horisontell* eller *vertikal* FDI, vilket även kan benämnas som *marknadsinriktad* respektive *exportinriktad* FDI.

De horisontella direktinvesteringarna är av sådan sort att företagen önskar sälja samma produkt i det utländska landet som i sitt ursprungsland och på grund av exempelvis handelshinder lönar det sig att sätta upp produktion utomlands. Företaget kan tänkas ha tillverkningsfördelar gentemot inhemska konkurrenter och kan således antingen producera på exempelvis patenträttigheter eller differentiera sina produkter och utnyttja de övertag företaget har i produktionseffektivitet (Moosa 2002, sid.4).

De vertikala investeringarna handlar om att sätta olika delar av produktionskedjan i olika länder. Det kan exempelvis vara att utnyttja naturresurser eller billigare produktionsteknik, men kan också vara av andra anledningar som att komma närmare kunder i andra länder. De vertikala investeringarna kännetecknas av att produkter exporteras tillbaka till MNFs hemland medan de horisontella investeringarna ämnar sälja sina produkter direkt i produktionslandet. Som tidigare nämnt får Afrika söder om Sahara en stor del av sina utländska direktinvesteringar riktade mot naturresurser vilket alltså motsvarar vertikalt FDI. Vertikalt FDI är också den vanligaste typen av utländska direktinvesteringar som går till utvecklingsländer (ibid.).

Slutligen kan FDI delas upp i tre olika kategorier baserade på hur de påverkar värdlandet. Kategorierna består av import substituerande, export ökande samt statligt initierade utländska direktinvesteringar (Moosa 2002, sid.5). Den första kategorin är av horisontell karaktär på så vis att investeringarna sker i produktion som tillverkas på plats i värdlandet istället för att importera. Resultatet blir minskad import för värdlandet och minskad export för ursprungslandet. De exportökande investeringarna är av vertikal karaktär och söker således input till produktion i ursprungslandet. Resultatet blir en ökad export i värdlandet och det blir ett omvänt förhållande i ursprungslandet. Slutligen är det de statligt initierade utländska direktinvesteringarna, vilka precis

som de låter, uppstår när stater attraherar investeringar via olika incitament (ibid.).

3.2 OLI modellen

Ett beslut om att direktinvestera utomlands föranleds av en analys kring vilka nackdelar samt fördelar företagen i fråga kan tänkas erhålla. En väletablerad teori kring varför företag finner det fördelaktigt att direktinvestera utomlands är den så kallade OLI modellen, som utvecklades av John H Dunning på 70-talet (Dunning, Lundan 2008). Innan en mer grundlig förklaring av modellen görs bör förutsättningarna ett utländskt företag står inför diskuteras. Diskussionen delas upp i konkurrensnackdelar samt konkurrensfördelar, där en redogörelse för OLI-modellen blir under fördelar.

3.2.1 Konkurrensnackdelar

Ett företag som ämnar direktinvestera utomlands står inför en del svårigheter som kan relateras till skillnader mellan företaget i sig samt de inhemska företagen som redan är etablerade på marknaden i det tilltänkta investeringslandet. Teorin att utländska företag har nackdelar gentemot de inhemska företagen utvecklades av bland annat Stephen Hymer på 60-talet. Hymer menade att de inhemska företagen har bättre kännedom om sin egen marknad och att de utländska företagen således måste ha vissa andra konkurrensfördelar som gör det möjligt att konkurrera. Hymer menade vidare på att det också måste finnas någon form av marknadsimperfektion som gör att de inhemska företagen inte kan tillskansa sig dessa fördelar (Blomström et al 2003, sid.2).

Några vanliga nackdelar företag kan stöta på är transaktionskostnader. Inhemska företag har oftast inte lika stora fördröjningar i kommunikation, lika stora resekostnader, samt lika höga löner som MNF kan tvingas erbjuda för att locka personal utomlands. Vidare har de inhemska företagen med största sannolikhet bättre kännedom om landets lagar, kultur, skattesystem samt förmodligen bättre kontakter i den inhemska affärsvärlden. Slutligen så finns det risker som volatila växelkurser, korruption samt impulsiva regeringar som kan expropriera utan förvarning etc., dessa risker kan vara gömda och MNF tvingas ta ställning till dem innan investeringar kan ske (Markusen et al. 1995, sid. 395).

Om företagen känner att nackdelarna är för stora kan de alltid använda andra sätt som att tillverka på hemmaplan och därefter exportera, de kan sälja ut licenser och låta andra företag producera och därefter betala en avgift. Det finns alltså alternativ till att själva gå in med ägande (UNCTAD 2006, sid. 143).

3.2.2 Konkurrensfördelar

På grund av alla ovanstående nackdelar ett MNF kan möta tillskillnad från ett inhemskt företag står det klart att det ska till ordentliga fördelar för att investeringar ska ske. OLI-modellen beskriver vad dessa fördelar kan bestå av utifrån de tre kategorierna ownership advantage, location advantage samt internalization advantage. Företagen bör uppfylla dessa för att det ska vara någon idé att själva investera.

Ownership advantage handlar om att företaget har fördel i att själva producera på grund av att de t.ex. kan ha ett speciellt starkt varumärke. Det kan också handla om företag med patent eller liknande fördelar som ger dem ett övertag gentemot de inhemska företagen (Markusen et al. 1995, sid. 396-97).

Ägandeskapets fördelar kan delas in i mindre faktorer där exempelvis storleken på företaget medför fördelar även för en avdelning i ett annat land. Olika inputs som används i produktionen som forskning & utveckling, humankapital, administrativ organisation, ledning osv kan erhållas inom företaget istället för utifrån. Det blir troligtvis effektivare ur en konkurrenssynvinkel att få ta del av en redan beprövad organisation. Ett stort företag för dessutom med sig större resurser och mer utvecklad teknologi vilken kan överföras till systerbolagen utomlands (Cleeve 2009, sid. 237).

Just storleken på företaget samt att det är multinationellt kan även ge andra liknande fördelar, som bättre tillgång till naturresurser eller olika produktmarknader. Företagen kan också flytta kapital mellan länder för att på så sätt undvika höga skatter och företaget som helhet får betala så lite som möjligt (ibid.).

Location advantage är delen i teorin som förklarar varför företag vill vara på en speciell plats. Som tidigare nämnt under konkurrensnackdelar är olika handelshinder något som driver företagen att producera i andra länder. Det kan vara mer lönsamt att kringgå tullar och andra hinder genom direktetablering än genom export. Vidare kan olika regioner ha kluster med viss industri eller utmärkande marknadsimperfectioner vilket lockar MNF att etablera sig på plats för att dra nytta av dessa (Cleeve 2009, sid. 239-240). Inom lokaliseringfördelar ingår faktorer som kanske är de som först och främst förknippas med MNF. Länder med ett lågt löneläge, allmänt låg prisnivå, stor marknadspotential, öppenhet till omvärlden, god tillväxt samt liknande kostnadsfördelar är också incitament som lockar ett MNF att etablera sig. Det är ett rimligt antagande att det bör vara billigare att producera i landet i fråga än att producera på hemmaplan och därefter exportera produkterna. (Markusen et al 1995, sid. 396).

Ett av de absolut viktigaste incitamenten för företag som direktinvesterar utomlands är

naturresurser, då ett företag som utvinner mineraler, olja och liknande råvaror har stora fördelar med att investera trots befintliga nackdelar som höga transaktionskostnader. Vidare krävs det ofta ett mycket stort kapital bakom utvinning av naturresurser vilket stora MNF har möjligheterna att få fram (Dunning, Lundan 2008, sid. 103-104). Vad gäller SSA regionen går det utländska direktinvesteringarna som tidigare nämnt, främst till utvinning av naturresurser, där ett högre världsmarknadspris på olika råvaror ger upphov till ett ökat FDI inflöde (UNCTAD 2006, sid. 40).

Utöver ovan nämnda faktorer finns det även rent geografiska faktorer som förklarar varför företag kan finna vissa platser intressanta, t.ex. avstånd till MNFs ursprungsland eller avstånd till olika ekonomiska centra, samt kulturella faktorer där en liknande kultur och språk visat sig ha positiva effekter för FDI (Dunning, Lundan 2008, sid. 104).

Internalization advantage poängterar att trots att de två ovanstående punkterna är uppfyllda så kan ett företag fortfarande välja andra former av tillvägagångssätt, exempelvis genom att sälja produktionslicenser till inhemska företag. Anledningen till att företag kan tänkas investera själva istället för att sälja licenser återkopplar till transaktionskostnader. Även om kostnaderna är höga för att starta en filial i andra länder, kan transaktionskostnaderna vara större när företag låter andra producera (Markusen et al 1995, sid. 404).

Kunskap är en av de faktorer som ligger bakom internaliseringen, den kan ge företag konkurrensfördelar och de önskar därför behålla den inom organisationen. När exempelvis det multinationella företaget låter andra producera på licens ökar risken att kunskap och information sprider sig till andra företag, eller att det licenserade företaget kanske rent av startar en avknoppning. Slutligen kan exempelvis ett företags rykte vara en anledning att själva investera utomlands. Ett företag som producerar på licens kanske inte håller samma nivå på produkterna vilket skulle påverka ryktet på ursprungsbolaget och således blir även det en transaktionskostnad att ha med i beräkningarna vilket gör det lönsamt för ett företag att investera direkt (ibid.).

3.3 Tidigare studier kring FDI i ASS

Vilka faktorer som påverkar mängden utländska direktinvesteringar är ett ämne där det finns en hel del litteratur och undersökningar kring, utvecklingsländer specifikt är inget undantag. Det finns en stor variation på upplägg av variabler, metod, dataurval och det finns också en stor variation i resultaten. Överlag verkar det finnas konsensus kring att vissa faktorer som marknadsstorlek, inflation, korruption har positiv påverkan på FDI flöden, medan andra variabler som exempelvis produktivitet, öppenhet eller utbildning har visat sig ge olika resultat. Jag tänkte kort gå igenom

några av de avhandlingar som finns och främst med fokus på Afrika.

Elizabeth Asiedu har gjort en regression för att förklara strömmar av FDI till Afrika (2003). Hon använde sig av ett datamaterial kring 22 länder i ASS som följs under åren 1984-2000. Asiedu kom fram till att det inte bara är naturresurser som lockar FDI utan själva staterna spelar en viktig roll då variablerna makroekonomisk stabilitet, effektiva institutioner, politisk stabilitet samt ett stabilt regelverk alla hade en positiv effekt på FDI. Asiedu drog vidare slutsatsen att även internationella organisationer som världsbanken och IMF kan ha en viktig roll i att skapa incitament för investeringar i ASS.

Steve Onyeiwo och Hemanta Shrestha (2004) undersökte vilka faktorer som påverkar FDI i Afrika genom att använda data från perioden 1975-99 för 29 afrikanskaländer och därefter utföra en fixed effects regressionsanalys. Onyeiwo och Shrestha fick resultatet att variablerna ekonomisk tillväxt, inflation, öppenhet, reserver i internationell valuta samt mängd naturtillgångar var signifikanta och påverkade FDI inflödet. Överraskande fick variabeln infrastruktur inte ett signifikant resultat.

Chantal Dupasquier och Patrick Osakwe (2005) gjorde en analys med fokus på hur Afrika kan attrahera mer FDI till regionen, genom att identifiera olika faktorer som förklarar den relativt svaga tillväxten i investeringsflöden och därefter föreslå reformer. De kom fram till att det till stor del är den politiska samt ekonomiska instabiliteten i regionen som avskräcker FDI. Frekvensen av krig och väpnade konflikter är mycket högre i Afrika än någon annanstans i världen vilket är starkt negativt korrelerat med nya investeringar. Vidare är det faktorer som hög korruption, hög inflation, dålig infrastruktur, hög protektionism samt svaga styren där exempelvis äganderätterna ofta är vaga. Den ökade konkurrensen från övriga världen i kombination med att de afrikanska länderna ofta är dåliga på att marknadsföra sig leder också till minskade andelar av de totala utländska direktinvesteringarna.

4. Teoretisk referensram för metod

Kapitlet ger en mer specifik teori kring de variabler som påverkar utländska direktinvesteringar och redogör för de åtta variablerna som är med i regressionsanalysen.

4.1 Variabler

Urvalet av vilka variabler som attraherar respektive avskräcker FDI är i princip så brett som antal faktorer det finns statistik över. Jag har valt ut några av de vanligaste makroekonomiska faktorerna som enligt teorin påverkar FDI, variablerna är utvalda med OLI-teorin som utgångspunkt. De åtta variablerna antas vara oberoende av varandra och de har antingen en positiv eller negativ påverkan på utländska investerares vilja att gå in i ASS regionen.

4.1.1 Inflation

Inflation är en variabel som används för att mäta stabiliteten i det makroekonomiska läget. Inflation anses ha negativ korrelation med FDI, dels för att volatila priser är ett problem men också för att ökande inflation kan vara ett tecken på att landet i fråga har dålig koll på sin ekonomi. Inflation kan exempelvis uppstå på grund av för stort statlig spenderande vilket resulterar i ökad pengamängd, eller också genom en dåligt skött växelkurspolitik (Onyeiwu, Shrestha 2004, sid. 95). En dåligt förd makroekonomisk politik är således ofta till stor nackdel för investerare och när riskfaktorn blir för hög uteblir FDI (Asiedu 2003, sid. 11).

Andra variabler förekommer som mått för den makroekonomiska stabiliteten, exempelvis växelkursers volatilitet eller ränteläget där en hög ränta kan kompensera och fungera som riskersättande.

Jag har valt att använda mig av måttet inflation härledd via BNP deflatoren och inflationen förväntas då ha negativ effekt på FDI inflöden.

4.1.2 Ekonomisk tillväxt

Precis som för variabeln marknadsstorlek har det visat sig att ekonomisk tillväxt främst gynnar marknadsorienterad FDI. Det är ett ganska logiskt samband då en växande marknad innebär fler fördelar för produktion samt försäljning avsett för landet i fråga snarare än för export. Det finns dock även en viss positiv korrelation till exportinriktad FDI av anledningen att skalfördelar som kan

uppstå av stark tillväxt gynnar all produktion (OECD 2000, sid. 11).

En synlig ekonomisk tillväxt är en indikation på vart ett land är på väg. Länder som lyckas bibehålla eller snabbt återfå en stark tillväxt även under lågkonjunkturer visar på en förmodat välskött makroekonomisk politik och en potentiell framtida styrka. Det är troligt att de då kan attrahera utländska investerare som återigen ökar på FDI nivåerna efter att de sjunkit under lågkonjunkturen (UNCTAD 2010, sid. 20).

Måttet jag använder för att uppskatta ekonomisk tillväxt är tillväxttakten för BNP per år. I all sin enkelhet ger det en bra indikation på hur länderna i fråga utvecklas.

4.1.3 Produktivitet

Variabeln produktivitet och därigenom måttet av produktivitetsökningen förväntas ha positiv påverkan på FDI. En högre produktivitet ger en högre avkastning och borde därför vara ett incitament för MNF. Båda typer av FDI väntas bli påverkade positivt av en högre produktivitet men det är framförallt det vertikala FDI som gynnas, då stora processer som resursutvinning kan effektiviseras (Asiedu 2002, sid.113). De spillover effekter som FDI kan skapa är just spridning av kunskap och teknologi, vilket är två faktorer bakom ökad produktivitet. Således kan ökad andel FDI ha en effekt i sig på produktiviteten vilken då kan attrahera nya investeringar.

Som mått på produktiviteten i ett land använder jag mig av BNP per capita, vilket då ger en indikation på hur produktiv ett land är i förhållande till sin befolkning. BNP per capita hade även kunnat användas som mått för marknadsstorlek eftersom befolkningens mängden då inkluderas i uppskattandet av storleken.

4.1.4 Infrastruktur

En väl utvecklad infrastruktur har en positiv inverkan på utländska direktinvesteringar genom att den ökar produktiviteten av investeringarna. Bra vägar, hamnar, järnvägar etc., underlättar transporter och drar därmed ner på sådana kostnader för företagen. Utöver själva transportnätet är även faktorer som telefoner, internet och elektricitet viktiga för etableringsviljan hos företag (OECD 2000, sid. 13). Vad beträffar infrastruktur och FDI kan de ibland gå hand i hand då exempelvis kinesiska företag ofta får tillgång till olika naturresursområden i utbyte mot investeringar i infrastruktur. Det kan handla om att bygga vägar, järnvägar eller att bygga skolor för att träna upp afrikanskt humankapital (Zafar 2007, sid. 119-120).

Det finns flera olika sätt att mäta infrastruktur på, producerad elektricitet, antal mil väg, olika tekniska instrument och deras förekomst per invånare. Jag har valt måttet antal telefoner samt

mobiler per 100e invånare, ett mått som dels är lättare att få fram för Afrika men som också får sägas ge en ganska bra indikation på teknologispridningen. Måttets brist ligger i att det endast tar hänsyn till kvantitet och inte kvalitet. Det säger inget om hur kvalitén på telefonnätet är utan endast dess omfattning.

4.1.5 Utbildning

Utbildningsnivån är en variabel som påverkar mängden FDI positivt. En högre grad av utbildning i arbetskraften ger en högre produktivitet och i kombination med ett lågt löneläge skapas incitament för MNF. Befintlig välutbildad arbetskraft har lättare att ta till sig ny teknik och kan minska kostnaderna i och med att MNF kan använda know-how på plats istället för att behöva importera (Noorbakhsh et al 2001).

Det finns en del olika metoder för att uppskatta utbildningsnivån i ett land. Det kan mätas genom andel barn som går i grundskola, läskunnighet, eller olika index där flera liknande variabler mixas som exempelvis HDI. Jag väljer att använda mig av andel barn i grundskola, mycket på grund av att statistiken i högre grad är fullständig för denna än för andra variabler som exempelvis läskunnighet. Vidare ger måttet en bra indikation på utbildningsnivån då barn i grundskola är en elementärt grundläggande faktor för att kunna bygga upp ett humankapital.

4.1.6 Marknadsstorlek

Storleken på länders marknad har visat sig vara positivt korrelerat till FDI, då en större marknad i regel betyder en större efterfrågan på varor och tjänster. Sambandet är främst av betydelse för marknadsorienterad FDI, d.v.s. FDI som är avsedd att tillverka till den inhemska marknaden (Asiedu 2003, sid. 11). På samma sätt som i sitt ursprungsland kan företaget då utnyttja skalfördelar som uppstår vid större potentiell marknad. Exportinriktad FDI kan också utnyttja skalfördelar i produktionen och blir således även den positivt korrelerad till marknadsstorlek (OECD 2000, sid. 11).

Mätningen av marknadsstorlek kommer att utgöras av BNP. En svaghet blir att det inte tas hänsyn till populationens storlek vilket hade kunnat åstadkommas med BNP per capita. Jag har som tidigare nämnt valt att ha BNP/capita som ett mått på variabeln produktivitet och kommer därför använda endast BNP, som dock ger en ganska god bild av marknadsstorleken.

4.1.7 Öppenhet

Ett lands öppenhet handlar om hur mycket landet interagerar med omvärlden. Ett öppet land idkar export och import i högre grad, de kan involvera sig i olika handelsavtal eller andra multinationella avtal. Utländska investerare är rädda för risk och länder som integrerar mer med omvärlden uppfattas som säkrare än mer isolerade länder. Således påverkas FDI positivt av en högre grad öppenhet. Länder med högre grad öppenhet kan dessutom vara involverade i olika projekt för att öka mängden investeringar, dessa incitament kan vara direkt riktade mot MNF och kan ha positiv effekt på mängden FDI (Asiedu 2003, sid 11-12).

Öppenhetens påverkan på FDI beror också på vilken typ av investeringar det rör sig om. Vid en hög nivå av handelshinder kommer marknadsinriktad FDI att ha större fördelar av att öppna produktion i landet och på så sätt ta sig förbi alla hinder. En exportinriktad FDI tjänar mer på en öppen ekonomi eftersom transaktionskostnader för export rimligen blir lägre (Blomström, Kokko 1997, sid. 3-4).

Alla studier ger inte samma resultat för variabeln öppenhet och exempelvis Wei, Zhu (2007, sid. 811) fick ett negativ samband mellan öppenhet och inflöde av FDI. Sambandet förklaras med att utländska direktinvesteringar blir en ersättning för handel.

Jag kommer att mäta öppenhet som kvoten mellan export-import/BNP. Det finns flertalet andra indikatorer på hur öppet ett land är, men ovanstående är en ofta använd metod som utöver öppenhet ger en indikation på nivån av handelshinder.

4.1.8 Ackumulerad FDI

Den totala mängden utländska direktinvesteringar som finns kan ge information om situationen i landet i fråga. Om investeringar redan är gjorda kan potentiella investerare se det som en trygghetsfaktor, eftersom risken är redan utforskad av andra och det går att göra en analys av hur det gått för tidigare företag. Det ger också en viss indikation på exempelvis stabiliteten i landets makroekonomi och politik.

Själva måttenheten är inte krångligare än att sammanfatta det summerade värdet på den samlade mängden FDI i ett land varje givet år.

5. Metod

Kapitlet ger en beskrivning av det utvalda datamaterialet och den övriga informationen som är till grund för analysen. Det redogörs utförligt hur regressionsanalysen genomförs samt också hur det kommande resultatet ska tolkas.

5.1 Urval och data

Analysen om FDI innefattar Afrika söder om Sahara, där vilka länder som ingår i definitionen söder om Sahara kan variera från gång till gång. Jag har samlat paneldata för ett urval på 32 länder som jag använder mig av och de består av:

Angola, Benin, Botswana, Burundi, Kamerun, Central Afrikanska Republiken, Demokratiska Republiken Kongo, Republiken Kongo, Elfenbenskusten, Ekvatorialguinea, Gabon, Gambia, Ghana, Guinea, Guinea-Bissau, Kenya, Liberia, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Moçambique, Namibia, Nigeria, Rwanda, Senegal, Sierra Leone, Sydafrika, Tanzania, Togo, Uganda, Zambia och Zimbabwe.

Jag har valt ut de länder jag önskade inkludera först och därefter valt ut variabler samt data så att det i största möjliga mån blir en komplett och således en rimlig analys. Alternativt går det att handplocka länder där det står klart att statistik finns, för att på så sätt få med exakt de variablerna som önskas.

I min definition av SSA har jag valt att inte inkludera länder som ligger helt i Sahara eller på gränsen, vilket innefattar Sudan, Chad, Etiopien, Eritrea, Djibouti samt Somalia. Jag har också valt att utesluta de tre ö-staterna São Tomé och Príncipe, Seychellerna, Komorerna samt de två små länderna Lesotho samt Swaziland på grund av brist på data samt att de är marginella värden inom exempelvis FDI inflöde.

Perioden datamaterialet är plockat ifrån och som ligger till grund för hela analysen är 1985-2008, vilket beror på att mitten av 80-talet är tidpunkten för ett överlag mer komplett datamaterial från Afrika. Det senaste årtalet som världsbanken lagt upp statistik kring är 2008, därav valet av slutdatum. Jag får en aktuell analys som samtidigt har 24 år på djupet, totalt antal observationer blir 768 styck (32 länder x 24 år).

5.1.2 Begränsningar i data

De data som insamlats är från Världsbankens databas och är överlag komplett, vissa undantag finns vilka jag tänkte redogöra kortfattat.

Det finns endast en av variablerna som innefattar en del år med fullständiga luckor alla länder igenom och det är utbildningsvariabeln andel i grundskola. Statistiken verkar vara mätt i intervall med vissa års mellanrum under 80-talet samt en bit in på 90-talet. Jag har inte gjort någon modifiering på materialet som att försöka utjämna mellan tomma år, utan tolkar det utefter de förutsättningar som finns.

Vad beträffar den beroende variabeln FDI- inflöde saknas statistik i ganska hög grad för Ekvatorial Guinea vilket var på gränsen till att plocka bort landet ur analysen, men landet är en allt större mottagare och utländskt kapital och jag väljer därför att ha kvar det. Värt att notera är att några få länder hade obefintligt inflöde av FDI samt ackumulerad FDI under något år i början av tidsperioden.

Slutligen saknas landspecifik statistik för Togo mellan 85-88 på fyra av variablerna, samt för Benin under kategorin ackumulerad FDI för åren 85-91.

5.2 Multipel linjär regressionsanalys

En multipel regressionsmodell är ett redskap med vilket det är möjligt att se hur en beroende variabel påverkas av multipla oberoende förklarande variabler. Den skiljer sig på så sätt från en enkel regressionsanalys som endast tillåter en förklarande variabel (Westerlund 2005, sid. 137-138).

Modellen byggs upp genom följande funktion:

$$Y_i = \beta_1 + \beta_2 x_{2i} + \beta_3 x_{3i} + \dots + \beta_k x_{ki} + e_i$$

Där Y_i är den beroende faktorn och $x_1 \dots x_{ki}$ är de oberoende förklarande variablerna som också är den systematiska delen. β är en konstant som säger oss något om lutning och intercept och slutligen är talet e_i en stokastisk term som är till för att förklara små skillnader mellan förväntevärden och aktuella värden på Y_i och är då den slumpmässiga delen av funktionen (ibid).

Jag skapar en liknande funktion för min egen simulering och gör det genom att FDI-inflöde

helt enkelt blir den beroende faktorn Y_i och de olika förklarande variablerna blir de tidigare nämnda inflation, ekonomisk tillväxt, produktivitet, infrastruktur, utbildning, marknadsstorlek, öppenhet, ackumulerad FDI. Eftersom jag har paneldata för 32 länder över 24 år representeras länder av i och tiden som t .

Regressionens funktion blir då:

$$\begin{aligned} FDI_{it} = & \beta_0 + \beta_1 Inflation_{it} + \beta_2 Ekonomisk\ tillväxt_{it} + \beta_3 Produktivitet_{it} \\ & + \beta_4 Infrastruktur_{it} + \beta_5 Utbildning_{it} + \beta_6 Marknadsstorlek_{it} \\ & + \beta_7 Öppenhet_{it} + \beta_8 Ackumulerad\ FDI_{it} + e_{it} \end{aligned}$$

I funktionen logaritmeras den beroende variabeln FDI-inflöde samt de oberoende produktivitet, infrastruktur, marknadsstorlek samt ackumulerad FDI. Anledningen till logaritmeringen är strikt räkne- samt bekvämlighetsmässig, där allt för stora skillnader i siffror kan leda till felberäkningar och ett svårare presenterat material.

När funktionen är klar förs sedan den insamlade datan för 32 länder och över perioden 1985-2008 in i ett regressionsprogram och en beräkning görs. Jag har gjort min regression med hjälp Excel för databehandling samt programmet MatLab för själva beräkningen och regressionen är baserad på Ordinary Least Squares (OLS) metoden.

5.3 Analysram för regressionens resultat

Målet med den multipel linjära regressionen är alltså att skatta samband mellan den beroende variabeln samt de förklarande oberoende variablerna. De värden regressionsanalysen producerar säger oss något om dels hur stort sambandet är, vilken form det har men också huruvida observationen är korrekt.

Det första värdet är *koefficientvärdet*, det avgör vilken effekt de oberoende variablerna har på den beroende och hur stor effekten är. Har koefficienten en positiv summa betyder det en positiv effekt som ökar mängden FDI och har koefficienten en negativ summa är det således en negativ effekt som minskar eller avskräcker FDI. Värdets storlek indikerar hur stor den påverkande effekten är.

Nästa värde att ta i beaktande är *p-värdet* som används för att avgöra om resultatet är signifikant, om hypotesen kan förkastas eller ej. Vilken signifikansnivå som väljs är individuellt, den vanligaste är på 5 % men även 1 % nivån används ofta. Om p-värdet är under 0.05 eller 0.01 är

koefficientvärdet signifikant och användbart, hamnar värdet över respektive nivå kan inte någon slutsats dra om variabeln eftersom det inte är ett signifikant värde (Westerlund 2005, sid. 124).

Slutligen är det *Justerade R²-värdet* eller determinationskoefficienten som är av vikt för analysen. R²-värdet visar hur stor del av den beroende variabeln som kan förklaras av de inkluderade oberoende variablerna. Det är ett procentuellt värde där 100 % innebär att de oberoende variablerna fullständigt förklarar den beroende och ett värde på 0 % då indikerar att ingen av de oberoende variablerna ger någon förklaringsgrad utan att den står att finna i andra icke undersökta faktorer. Ett väldigt högt R²-värde är önskvärt men bör också ses med viss försiktighet eftersom det kan förklaras av allt för liknande variabler, analysen blir inte pålitlig om någon x variabel i allt för hög grad är sammanbunden med y variabeln (ibid.).

5.4 Summering

För att lite kort summera inputen i regressionen har jag alltså en beroende variabel plus 8 styck oberoende variabler som mäts och förväntas ha följande påverkan:

Variabel	Variabelns mått	Förväntat utfall
FDI inflöde	Logaritmerat årligt nettoinflöde av FDI (Nuvarande US dollar värde)	Beroende variabel
Inflation	Inflation härledd ur BNP deflator	-
Ekonomisk tillväxt	Procentuell tillväxt av BNP per år (US dollar 2000)	+
Produktivitet	Logaritmerad BNP per capita (Nuvarande US dollar)	+
Infrastruktur	Logaritmerad antal telefon samt mobilabonnemang per 100 invånare	+
Utbildning	Andel i grundskola i % av åldersgrupp	+
Marknadsstorlek	Logaritmerad total BNP (nuvarande US-dollar)	+
Öppenhet	Beräknat som export-import/BNP och taget från data export resp. import som % av total BNP	+
Ackumulerad FDI	Logaritmerad total ackumulerad FDI mängd	+

5.5 Regression med regionsdummies

ASS är ett väldigt stort undersökningsmaterial och för att försöka se om det finns någon regional skillnad inom ASS vad beträffar FDI-inflödet har jag valt att utöver den första regressionen också göra en andra regression. Länderna som är inkluderade i min analys delades upp i tre regioner baserat på geografiskt läge (se nedan). Därefter har jag använt samma funktion som för första regressionen med tillägget att regioner inkluderas via dummy variabler.

En dummy variabel är binär variabel som antar värdena 0 eller 1, där värdet 1 innebär att något är sant medan 0 betyder att variabeln inte ska inkluderas. I min regression ges en etta till länder tillhörande regionen i fråga och en nolla till de länderna som inte ingår (Westerlund 2005, sid. 165-166).

Målet med regressionen är alltså att se om någon region har större påverkan än de andra på FDI och även om själva funktionen är identisk med första regressionen förväntas slutresultatet bli något annorlunda på grund av dummy-variablerna.

Västra regionen	Centrala regionen	Södra regionen
Benin Elfenbenskusten Gambia Ghana Guinea Guinea-Bissau Liberia Senegal Sierra Leone Togo Nigeria	Burundi Central African Republic Demokratiska Rep Kongo Ekvatorial Guinea Gabon Kamerun Kenya Rep. Kongo Rwanda Tanzania Uganda	Angola Botswana Zambia Zimbabwe Sydafrika Moçambique Namibia Madagaskar Malawi Mauritius

6. Resultat och analys

Jag presenterar samt analyserar först resultatet av huvudregressionen och kommenterar i allmänhet på utvecklingen i ASS, därefter görs en kortare redogörelse för regressionen med inkluderade regionsdummies. All statistik och data som redovisas utöver regressionerna är från mina egna datablad och således Världsbankens databas.

6.1 Regressionsanalys

Resultatet av regressionen blev enligt följande tabell:

Variabel	Koefficient	P-värde
Inflation	-9.0823e-005	0.8276
Ekonomisk tillväxt	0.0042	0.1458
Produktivitet	-0.0774	0.0000*
Infrastruktur	0.0045	0.0000*
Utbildning	-1.8044e-004	0.7312
Marknadsstorlek	0.0289	0.0001*
Öppenhet	0.0027	0.0072*
Ackumulerad FDI	0.0827	0.0000*
R-squared		0.44052
Adjusted R-squared		0.432662
* = Signifikans på 1 % nivå		

Av de åtta förklarande variablerna visade sig fem stycken vara signifikanta; nämligen produktivitet, infrastruktur, marknadsstorlek, öppenhet samt ackumulerad FDI. Analysens justerade R^2 -värde blev ca 43 % vilket alltså betyder att 43 % av förändringarna i den beroende variabeln FDI flöden förklaras av de åtta oberoende variablerna. 57 % av förklaringsvärdet finns alltså utanför min modell, jag återkommer till vad det kan röra sig om senare i analysen. Det bör ha i åtanke att de något låga koefficientvärdena till viss del påverkats av att jag logaritmerat vissa variabler för att underlätta uträkningen i sin helhet.

Det åtta variablerna hade ett förväntat utfall på huruvida de påverkar inflöden av FDI positivt eller negativt, enligt tabellen nedan visar det sig att fyra av variablerna med signifikans fick det förväntade resultatet; infrastruktur, marknadsstorlek, öppenhet samt ackumulerad FDI. Faktorn produktivitet fick däremot ett negativt utfall, samt även utbildning vilken dock inte är signifikant.

Variabel	Förväntat utfall	Faktiskt utfall	Signifikans
Inflation	-	-	Nej
Ekonomisk tillväxt	+	+	Nej
Produktivitet	+	-	Ja
Infrastruktur	+	+	Ja
Utbildning	+	-	Nej
Marknadsstorlek	+	+	Ja
Öppenhet	+	+	Ja
Ackumulerad FDI	+	+	Ja

Icke signifikanta variabler var inflation, ekonomisk tillväxt samt utbildning och det går därför inte att vetenskapligt säga något om resultatet. Jag försöker mig på en viss tolkning men den bör inte ligga till grund för annat än stillsamma funderingar.

Vad beträffar inflationen blev den negativt korrelerad vilket är som förväntat, en hög inflation är avskräckande för investerare av flera faktorer som tidigare nämnts. Framförallt kan inflation ses som en symbol för den makroekonomiska stabiliteten och blir på så vis ett mått på hur väl länders ekonomi styrs. Inflation påverkar också den reala växelkursen negativt ifall de nominella växelkurserna är oförändrade men inflationen är hög. I ASS har många länder drabbats av inte bara hög inflation utan också hyperinflation där exempelvis Zimbabwe var uppe i över 380 % år 2004, vilket är en snudd på omöjligt investeringsklimat. Av de 32 länder jag inkluderat i studien har inte mindre än tretton styck haft en inflation över 20 % under 2000-talet och ytterst få har lyckats hålla sig under 10 % en längre tid.

Jag hade på förhand hypotesen att inflation inte var lika avskräckande för vertikal FDI med fokus på naturresurser och tycker mig få visst stöd i statistiken. Både Nigeria och Angola har haft en inflation på över 20 % någon gång under 2000-talet men tillhör båda topp mottagare av FDI bland

länderna i ASS. Statistiken säger dock inget om huruvida mängden varit större med en mer stabil makroekonomi, vilket givet ovanstående resonemang är ett rimligt antagande.

Ekonomisk tillväxt mätt som procentuell BNP ökning per år fick en positiv påverkan med värdet 0,0042, vilket var enligt teorin. Värdet är relativt lågt vilket kanske kan förklaras med att ekonomisk tillväxt främst gynnar marknadsorienterad FDI. En god tillväxt kan dessutom vara ett incitament för investerare i och med att det kan indikera på en välskött ekonomisk politik, men värdet var hur som helst inte signifikant.

Slutligen fick utbildning ett negativt värde men också ett högt p-värde, inte heller här bör några växlar dras. Jag hade andel i grundskola som mått för utbildningsnivån och måttet behöver inte nödvändigtvis säga något om huruvida individer i arbetskraften är välutbildad. Tiden är en relevant faktor och en hög andel barn i skola i nutid kommer inte ha möjlighet att påverka arbetsstyrkan på många år.

Produktivitet är den enda variabeln som dels var signifikant och samtidigt fick ett utfall emot det förväntade. Resultatet med ett koefficientvärde på -0,0774 överraskar, då framförallt vertikal FDI gynnas av ökad produktivitet och det är just vertikal FDI som har de största inflödena. Inom ekonomisk teori betyder dock ökad produktivitet också en ökad lön, högre löneläge är avskräckande för FDI som riktar sig till arbetskraftsintensiva sektorer. Då FDI utöver naturresurser ofta går till just arbetskraftsintensiv industri i utvecklingsländer kan det alltså vara en tänkbar förklaring till det oväntade resultatet för ASS.

Troligtvis kan valet av mått påverkat resultatet. BNP/capita är ett brett mått som därför inte fullt ut fångar just produktiviteten i ett land. Andra mått som löneläge i arbetskraften eller liknande kanske hade fungerat bättre.

Infrastruktur fick med 0,0045 ett lågt koefficientvärde men ett positivt sådant. Att en god infrastruktur, här skattad som telefoner per 100 inv, ger en förväntat positiv effekt på utländska investeringar. Bättre vägar, hamnar, elektricitettillgång, kommunikationsmöjligheter ger lägre transaktionskostnader. Eftersom mycket av FDI är råvarubaserade är det troligt att just transportbaserad infrastruktur är av största vikt.

Av de länder jag undersökt är det endast Sydafrika samt Mauritius som sedan 1985 haft en relativt hög nivå av telefoner/mobiler per 100 invånare. Det är också värt att notera utvecklingen under 2000-talet vilken varit stor för i princip hela SSA vad beträffar kommunikationer, där de mest anmärkningsvärda exemplen är Gabon och Botswana som på de tio senaste åren klättrat från nivåer med under 10 abonnemang till 85 respektive 91 styck per 100 invånare år 2008.

Som klargjorts tidigare är inte antal abonnemang per 100 invånare ett heltäckande mått och det

säger egentligen inget om kvalitén på tjänsterna, vilket kan vara en förklaring till det något låga koefficientvärdet.

Marknadsstorlek fick en förväntad positiv påverkan och ett relativt högt koefficientvärde på 0,0289 . Storleken mätt som BNP är en klar fördel för FDI. Två länder, Sydafrika samt Nigeria, har den absolut högsta BNPn och det är också de två länderna som har störst FDI stock. Tidigare nämndes att marknadsstorlek främst är en fördel för marknadsinriktad FDI vilket är ett troligare samband för Sydafrikas FDI än Nigeria, som ser sin största andel utländska direktinvesteringar gå till oljeindustrin.

Att marknadsstorlek blev relativt stort i graden av påverkan och att ASS till största delen erhåller exportinriktade investeringar kan förmodligen tolkas som att även vertikal FDI påverkas positivt av en större ekonomi.

Öppenhet mätt som handelsnetto dividerat med BNP har ett koefficientvärde på 0,0027 och är signifikant. Enligt teorin gynnar en öppen ekonomi exportinriktad FDI eftersom det minskar transaktionskostnader, medan marknadsorienterade direktinvesteringar snarare sker på grund av att länder har höga handelshinder. Resultatet passar därmed in bra på ASS och dess stora ström av vertikalt FDI.

Många länder i Afrika har drabbats av krig och statskupper bara de senaste 10-15 åren, däribland Liberia, Demokratiska Republiken Kongo, Uganda, Rwanda och Angola vilket avspeglas i nivån av FDI inflöde under krigsåren. Zimbabwe är det minst öppna landet i SSA och är också de land som mottager minst utländska direktinvesteringar. En intressant jämförelse är mellan Zimbabwe och Ekvatorial Guinea där båda länderna kännetecknas av låg frihet men där det sistnämnda har en högre relativ grad av öppenhet och får också en betydligt större andel utländska direktinvesteringar. Öppna länder har också i högre grad stabilare makroekonomiska lägen.

Ackumulerad FDI är tillsammans med inflation och öppenhet den tredje variabeln som i högre grad säger oss något om de politiska samt ekonomiska förhållandena. Enligt teorin ger ett stort värde på den redan investerade mängden utländskt kapital en positiv effekt på potentiella nya investeringar. Variabeln fick i regressionen signifikans samt ett positivt koefficientvärde på 0,0827, vilket stämmer väl överens med teorin.

Länder som haft en relativt större andel ackumulerad FDI i början av min uppsatta period (1985-2008) visar sig överlag vara positivt korrelerat med stora mängder idag. Det finns undantag där länder med initialt väldigt liten mängd FDI ökat rejält fram tills 2008. Bland dessa exempel finns Botswana, Ekvatorial Guinea samt Mauritius, där de två sistnämnda är väldigt små länder och

lite speciella gentemot övrigt urval. Botswana är dock ett positivt exempel som geografiskt mer liknar andra länder i regionen och har präglats av en betydande tillväxt inom de mesta av de variabler jag valt att använda.

R²-värdet på dryga 43 % är intressant. Regressionens R²-värde påverkas alltså av vilka variabler som inkluderas. I mitt fall beror enligt resultatet 57 % av allt FDI inflöde på andra faktorer än de åtta jag valt. En del av dessa procent kan förklaras med att de mått jag har för variablerna inte är heltäckande. Att summera utbildningsnivån på arbetskraften genom andel barn i grundskola behöver som jag flera gånger nämnt inte påverka nuläget i någon större mån. Ett annat exempel var att andel telefon-mobil abonnemang per 100 invånare i befolkningen endast säger något om mängd och inte huruvida kvalitén på telefonnätet är bra eller dålig, plus att det inte nödvändigtvis behöver vara korrelerat med kvalitén på vägar etc.

Den största enskilda fallgropen i min regression tror jag har att göra med naturtillgångar. Eftersom naturresurser är en av de starkaste attraktionskrafterna för att få investerare till Afrika och jag inte lyckats hitta någon bra och fullständig statistik för att skatta betydelsen av dem, kommer det rimligen bli ett stort bortfall i determinationskoefficienten. Att naturtillgångar är positivt för FDI-inflöde och är signifikant har påvisats i tidigare studier som då exempelvis Onyeiwu och Shrestha (2004). Min hypotes var att vertikal FDI inte alls i samma grad påverkas av andra faktorer som horisontell FDI, eftersom den vinst naturresurser som olja kan ge troligtvis gör att transaktionskostnaderna måste bli väldigt höga för att skrämja potentiella investerare. Hypotesen kan sägas få visst stöd då länder som Angola och Nigeria haft stora inflöden av FDI trots ett osäkert klimat.

Med allt detta sagt tycker jag att ett R²-värde på 43 % är fullt godtagbart då ett allt för högt värde snarare indikerar på den mänskliga faktor och dess förmåga att göra misstag än att regressionen är fulländad.

6.2 Regression med tre regioner

Jag gjorde också en regression där jag delade in SSA i tre regioner och inkluderade därefter tre regionsdummies för att försöka se om det blev någon skillnad regionerna emellan. Resultatet blev:

Variabel	Koefficient	P-värde
Inflation	-2.97806e-005	0.9423

Ekonomisk tillväxt	0.0030	0.3023
Produktivitet	-0.0665	0.0003*
Infrastruktur	0.0044	0.0000*
Utbildning	0.0004	0.4676
Marknadsstorlek	0.0271	0.0002*
Öppenhet	0.0026	0.0106**
Akkumulerad FDI	0.0825	0.0000*
DRegion Väst	0.0806	0.0009*
DRegion Central	0.0010	0.9737
DRegion Syd	-0.0010	0.9737
R-squared	0.44052	
Adjusted R-squared	0.432662	
* = Signifikans på 1 % nivå	**=Signifikans på 5 % nivå	

För de åtta förklarande variablerna blev det ungefär samma värden, en viss förväntad försämring av siffrorna skedde där exempelvis öppenhet får sin signifikans underkänd på 1 % nivån. För de tre regionerna var endast den Västra signifikant, den har ett positivt koefficientvärde på 0,0806 och är alltså positivt korrelerad till inflöde av FDI. För de två andra regionerna är värdena identiska så när som på att den södra regions koefficientvärde är negativt. Det är svårt att spekulera i varför eftersom det är ett extremt högt p-värde och alltså ingen signifikans i resultatet.

Givet den godtyckliga uppdelningen av regioner som gjorts kan det troligtvis vara så att den västra regionen är mer homogen med många ganska jämnstora länder både geografiskt och statistiskt, och det underlättar med största sannolikhet möjligheterna för ett signifikant värde.

Slutligen gjordes även den ursprungliga regressionen för var och en av de tre regionerna med följande utfall:

Variabel	Koefficient VR	Koefficient CR	Koefficient SR
Inflation	0,0033	*	*
Ekonomisk Tillväxt	*	*	*

Produktivitet	0,0730	-0,0312	-0,0549
Infrastruktur	0,0037	0,0045	0,0038
Utbildning	*	*	*
Marknadsstorlek	0,0833	*	*
Öppenhet	*	*	*
Ackumulerad FDI	0,0961	0,0306	0,1073
Adjusted R-squared	0,6278	0,3756	0,3890
* = Ingen signifikans på 5 % nivå			

Den Västra regionen fick samma fem variabler signifikanta som regressionen för hela ASS där produktivitet, marknadsstorlek samt ackumulerad FDI har relativt stor positiv påverkan på utländska direktinvesteringar medan inflation och infrastruktur har en mindre effekt. De två värden som förväntas är dels inflation med en oväntad positiv påverkan samt produktivitet som har ett förväntat positivt värde men skiljer sig från resultatet för ASS i sin helhet.

För de två övriga regionerna blev det tre signifikanta värden, produktivitet, infrastruktur samt ackumulerad FDI. Här blev resultaten mer i led med de från ASS och produktivitet fick en negativ inverkan medan infrastruktur samt ackumulerad FDI fick positiv inverkan.

Det är svårt att göra någon djupare analys, men jag kan trots det konstatera att det som tidigare nämnt förmodligen är homogeniteten i den västra regionen som ger ett bättre resultat och således fler signifikanta variabler. Just den västra samt den södra regionen innehåller de största mottagarna av FDI i form av Nigeria och Sydafrika vilket möjligen avspeglar sig i att båda fick en stark positiv påverkan av ackumulerad FDI på inflöde av nya utländska direktinvesteringar.

7. Slutsats

Uppsatsen syfte var att besvara frågeställningen; vilka faktorer ligger bakom flöden av utländska direktinvesteringar till Afrika söder om Sahara. Metoden som använts är en multipel linjär regression där en beroende variabel testas mot x antal oberoende förklarande variabler för att identifiera vilka som eventuellt har påverkan på den beroende, samt i vilken grad påverkan är och på vilket sätt. Med hjälp av befintlig teori kring FDI valdes åtta styck förklarande variabler ut att skattas emot den beroende faktorn FDI- nettoinflöde. De åtta variablerna var inflation, ekonomisk tillväxt mätt genom BNP tillväxt, produktivitet mätt genom BNP/capita, infrastruktur mätt genom telefon och mobilabonnemang per 100 invånare, utbildning mätt som andel i grundskola, marknadsstorlek mätt som BNP, öppenhet mätt via handelsnetto/BNP samt ackumulerad FDI.

I Regressionen som gjordes fick fem av åtta variabler signifikanta värden och hela undersökningen fick ett justerat R^2 -värde på 43 %. De signifikanta variablerna blev produktivitet, infrastruktur, marknadsstorlek, öppenhet samt ackumulerad FDI där produktivitet oväntat fick negativ påverkan på FDI inflöde och de fyra övriga en förväntad positiv effekt.

Störst koefficientvärde av de positivt påverkande variablerna fick marknadsstorlek samt ackumulerad FDI. Marknadsstorlek har enligt teorin en positiv effekt på framförallt horisontell FDI men då den största delen investeringar i ASS är av vertikal karaktär kan det antagas att en stor marknad har positiv påverkan även där. Att de ackumulerade utländska direktinvesteringarna har så stark positiv påverkan förmodligen delvis har att göra med att de är en symbol för den makroekonomiska samt politiska stabiliteten i olika länder. Har mycket investeringar skett tidigare är riskanalysen för andra utländska investerare troligtvis enklare att göra.

Att produktivitet fick en relativt stor negativ påverkan går emot teorin. En tanke är att FDI flöden till utvecklingsländer ofta hamnar i arbetskraftsintensiva sektorer och en ökad produktivitet inom dessa sektorer borde leda till högre lön vilket i har en negativ påverkan på FDI-flöden.

De sista två signifikanta värdena var på infrastruktur och öppenhet. Infrastruktur har enligt tidigare forskning en viktig påverkan på båda typer av FDI eftersom transaktionskostnader minskar med bättre transporter och kommunikationer. Just vertikal FDI behöver vägar, järnvägar och hamnar för att exportera naturresurserna. Jag konstaterade att mitt val av mått, i sin brist på att uppskatta kvalitet, kan ha en påverkan på resultatet. Vad beträffar öppenhet är det enligt teorin positivt eller negativt påverkande beroende på vilken typ av FDI det rör sig om, men då ASS till största delen har vertikala investeringar kan jag dra slutsatsen att det alltså inte är handelshinder som ämnas övervinnas och detta visades genom att effekten således blev positiv. Länder drabbade av instabila politiska lägen med kupper och inbördeskrig är inget lockande klimat för investerare.

Vad beträffar R^2 -värdet på 43 % är jag förhållandevis nöjd. Värdet indikerar att min regression fångar 43 % av förklaringsgraden för inflöden av FDI men att 57 % står att finna utanför mina variabler. Min teori är att då naturtillgångar är den största mottagaren av FDI i ASS och jag inte lyckats finna statistik till en bra uppskattande variabel för dess påverkan är det troligt att en stor del av dessa 57 % är naturresurser.

Min hypotes visade sig stämma ganska bra, då makroekonomisk samt politisk stabilitet till viss del visade sig vara viktigt i variablerna. Trots naturtillgångars frånvaro bland variablerna var det till viss del möjligt att analysera den viktiga roll de spelar och även hypotesen om att vertikal FDI inte är lika känslig för instabilitet kunde få visst fog.

Utöver min första regression inkluderade jag också en mindre undersökning kring olikheter i ASS där tre uppdelade regioner studerades. När alla tre inmatades som dummies i den första regressionens funktion blev resultatet att endast den västra regionen fick ett positivt signifikant värde medan de två andra, den centrala samt den södra, uppvisade i princip noll signifikans. Det gick inte att säga mycket om resultatet annat än att den västra regionen förmodligen är mer homogen statistiskt sett och därför gav ett signifikant resultat.

Under många år har flertalet olika länder i ASS haft instabila politiska lägen, som präglats av alltifrån krig till hyperinflation, där äganderätter och de politiska ramverken i många fall kan vara vaga. Regionen är dock berikad med enorma naturtillgångar vilket trots ovanstående problem lyckats fånga omvärldens intresse och lär fortsätta göra så i takt med att priser stiger på knappa resurser. Ska Afrika söder som Sahara utvecklas och få samma kickstart som exempelvis de asiatiska tigrarna kommer regionen behöva stabilisera sin politik och sitt juridiska ramverk samtidigt som investeringar i infrastruktur och utbildning bör ske för att förbättra incitamenten för utländska investerare. I takt med att regionen växer kommer också marknadsstorleken öka vilket enligt teorin även bör ha en positiv effekt på de horisontella investeringarna.

Jag har bidragit med en i högsta grad aktuell analys för regionen med en viss differentiering av val kring variabler samt länder. Vad jag delvis missat är en inkludering av naturtillgångar och en skattning av dess påverkan. Att välja variabler är inte alltid lätt och någonstans måste begränsningar göras. För framtida forskning kring FDI i ASS bör framförallt ett stabilt mått på just naturtillgångar utvecklas, bättre än de som idag används. Statistiken som används tidigare är väldigt bristfällig just för länder i ASS men jag tror att den kommer förbättras och bli mer komplett vilket möjliggör fler intressanta analyser inom en snar framtid.

8. Referenser

8.1 Tryckta referenser

Asiedu Elizabeth 2002 "On the Determinants of Foreign Direct Investment to Developing Countries: Is Africa different?" World development paper vol 30, n 1, *Elsevier science ltd*, UK

Asiedu Elizabeth, 07/08-2003,"Foreign Direct Investment to Africa: The Role of Government Policy, Governance and Political Instability", Working paper, *University of Kansas – Department of Economics*

Blomström Magnus, Kokko Ari, 1997 "Regional Integration and Foreign Direct Investment", Working paper n 197, *Stockholm School of Economics*, Stockholm

Blomström Magnus, Globerman Steven, Kokko Ari, 1999 "The Determinants of Host Country Spillovers from Foreign Direct Investment: Review and Synthesis of the Literature", Working paper No. 339 10/99 *Stockholm School of Economics – EFI The Economic Research Institute*, Stockholm

Blomström Magnus, Kokko Ari, Zejan Mario, 2000, "Foreign Direct Investment: Firm and host country strategies", *Palgrave*, New York, US

Broadman G. Harry, 2007, "Africa's silk road: China and India's new economic frontier", *The World Bank*, Washington DC, US

Cleeve Emmanuel, 2009 "The Eclectic Paradigm and Foreign Direct Investment in Sub Saharan Africa", Working paper, *IAABD*

Dunning H. John, Lundan M. Sarianna, 2008, "Multinational enterprises and the global economy, second edition", *Edward Elgar*, Cheltenham, UK

Dupasquier Chantal, Osakwe N. Patrick, 2005 "Foreign Direct Investment in Africa: Performance, Challenges and Responsibilities", Work in progress No. 21, 09-2005, *African Trade Policy Center (ATPC)*

Jones I. Charles, 2002 "Introduction to Economic Growth: Second edition", *W.W. Norton & Company*, New York

Krugman R. Paul, Obstfeld Maurice, 2006 "International economics: Theory & policy" *Pearson*

Markusen R. James, Melvin R. James, Kaempfer H. William, Maskus E. Keith, 1995 "International trade: Theory and evidence" *McGraw-Hill*

Moosa A. Imad, 2002 "Foreign Direct Investment: Theory, evidence and practice", *Palgrave*, New York

Noorbakhsh Farahad, Paloni Alberto, Youssef Ali, 2001, "Human Capital and FDI Inflows to Developing Countries: New Empirical Evidence", *World development paper vol 29, n 9 pp. 1593-1610, Elsevier science ltd, UK*

OECD Observer 10/2002 "Foreign Direct Investment for Development: Maximising benefits, minimising costs", *Organisation for Economic Co-operation and Development, 2002*

Onyeiwo Steve, Shrestha Hemanta (2004) "Determinants of Foreign Direct Investment in Africa", *Journal of Developing Societies 2004, 20:89 Sage Publications*

Rotberg I. Robert, 2008 "China Into Africa: Trade, Aid and Influence", *Brookings publications, World Peace Foundation, Cambridge MA, US*

Wei Song Zan Chiou, Zhu Zhen, (2007) "A revisit to the outward FDI determinants: further evidence from count panel data models with fixed effects", *Applied economic letters 14: 11, 809-812, 07/2007*

Westerlund Joakim, 2005 "Introduktion till ekonometri" *Studentlitteratur, Lund*

Zafar Ali, 2007 "The Growing Relationship Between China and Sub-Saharan Africa: Macroeconomic, Trade, Investment and Aid Links" *The World Bank Research Observer, 20/04-2007, 22, 103-130*

8.2 Rapport

OECD Working papers on international investment 12/2000, "Main determinants of foreign direct investment on China's economy", *Organisation for Economic Co-operation and Development - Directorate for financial, fiscal and enterprise affairs*, nr:4 12/2000,

United Nations Conference on Trade and Development 1999, "Foreign Direct Investment in Africa: Performance and Potential", *World investment report 1999*, New York and Geneva

United Nations Conference on Trade and Development 2006, "FDI from development and transition economies: implications for development", *World investment report 2006*, New York and Geneva

United Nations Conference on Trade and Development 2008, "Transnational corporations and the infrastructure challenge", *World investment report 2008*, New York and Geneva

United Nations Conference on Trade and Development 2010 "Investing in a Low Carbon Economy", *World investment report 2010*, New York and Geneva

United Nations Development Programme, 2007 "Asian Foreign Direct Investment in Africa: Towards a New Era of Cooperation among Developing Nations" *United Nations 2007*, New York and Geneva

8.3 Elektroniska referenser & databaser

Världsbankens databas:

<http://data.worldbank.org/>

UNCTAD:

<http://stats.unctad.org/Handbook/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=2079>

8.4 Grafer och diagram

1. FDI stock för ett urval av länder.

Källa: <http://stats.unctad.org/Handbook/TableViewer/tableView.aspx?ReportId=2079>

2.FDI stocks som procent av BNP

Källa: <http://www.nationmaster.com/index.php>

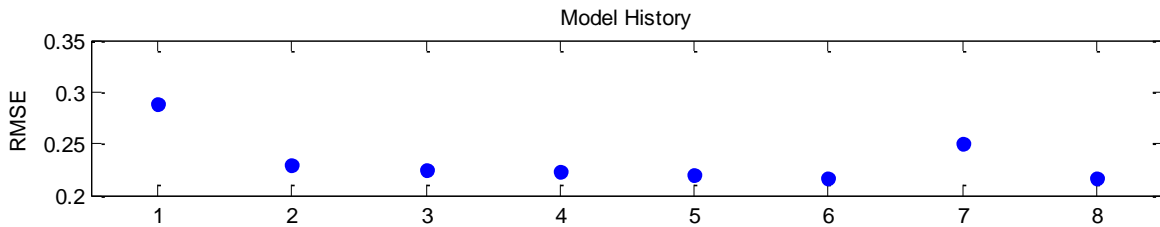
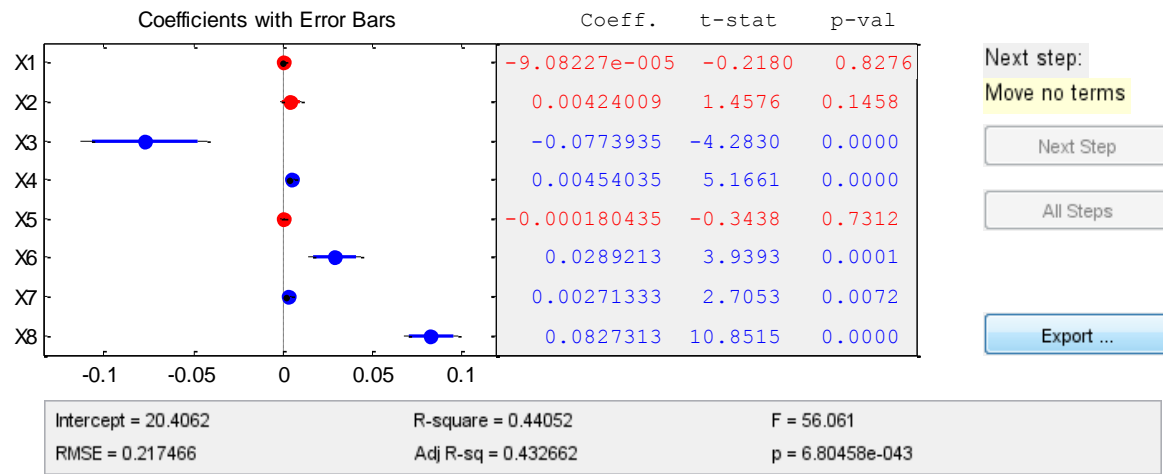
<http://www.nationmaster.com/red/country/ao-angola/eco-economy&all=1>

<http://www.nationmaster.com/red/country/sf-south-africa/eco-economy&all=1>

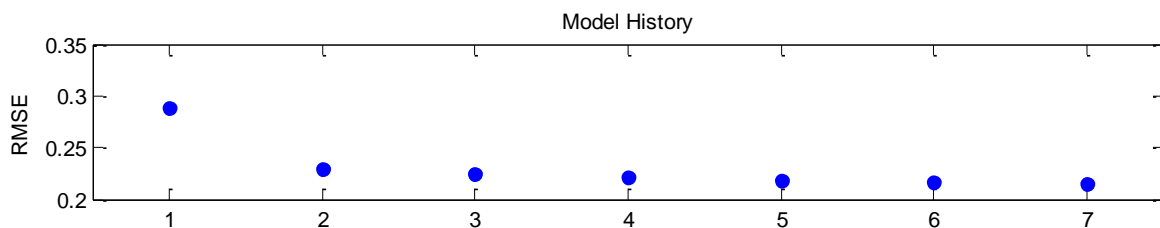
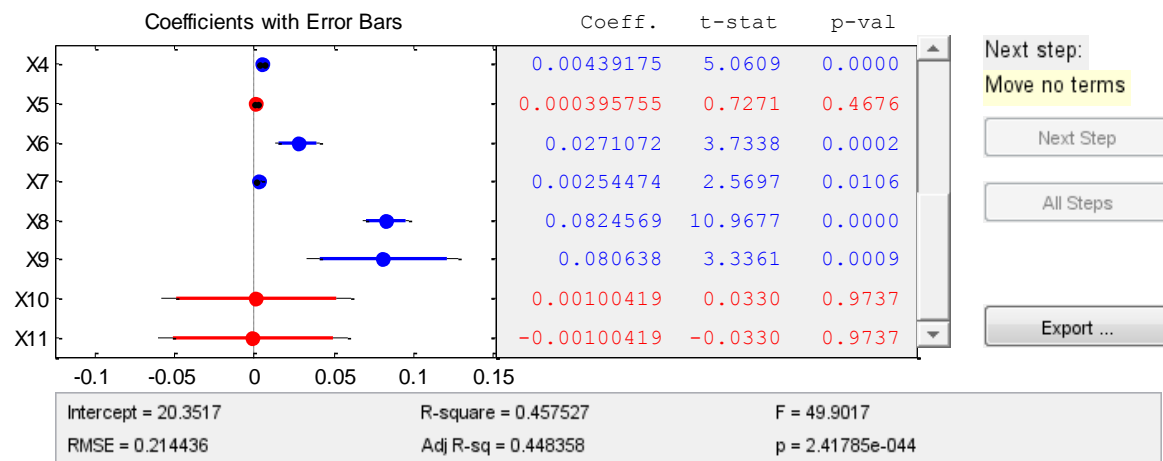
<http://www.nationmaster.com/red/country/za-zambia/eco-economy&all=1>

9. Appendix

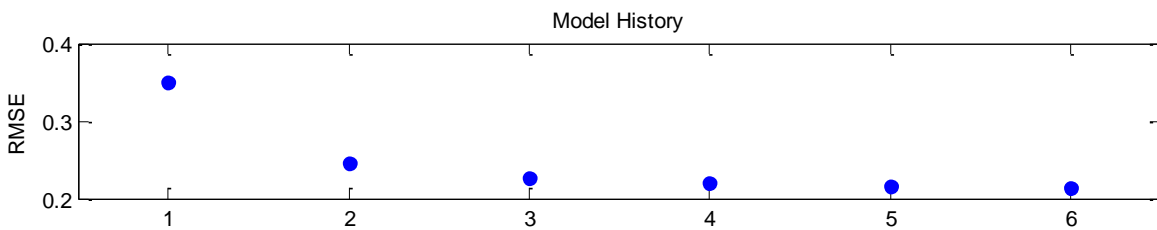
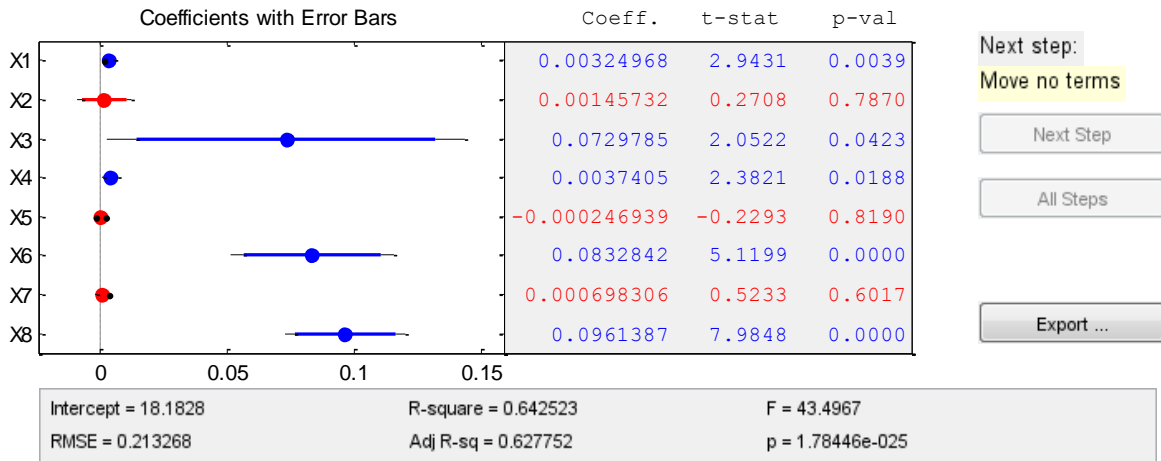
Regression 1

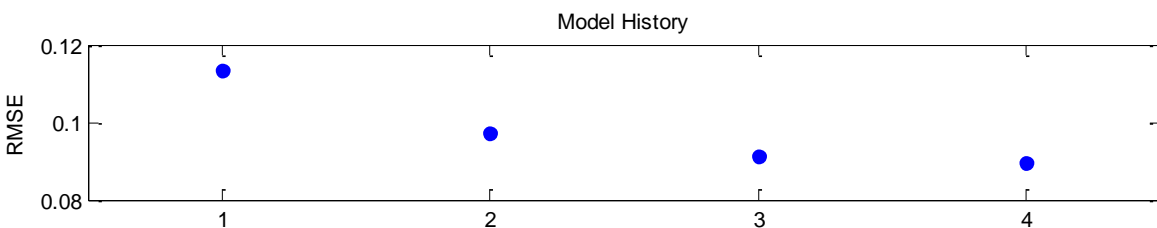
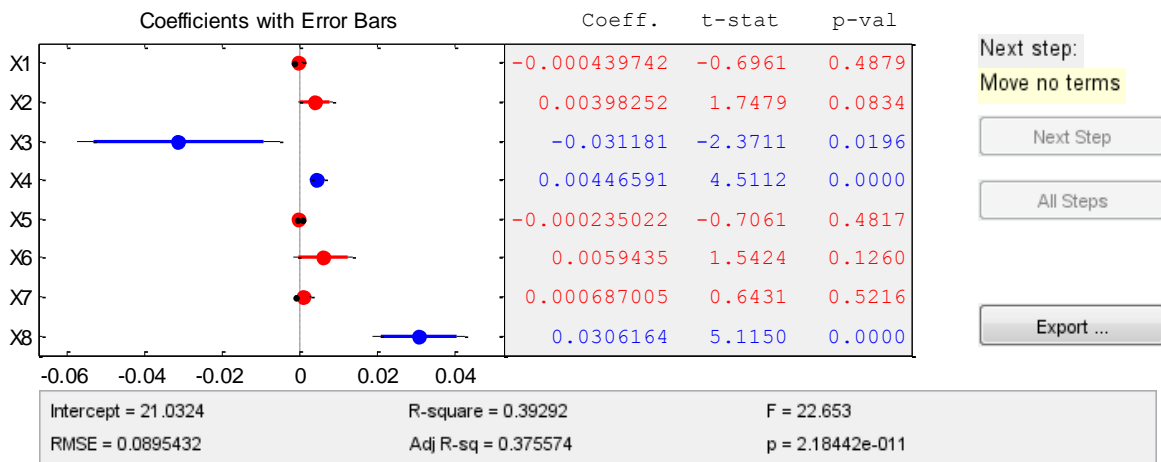
Regression med inkluderade regionsdummies

Regression für VR

Regression CR

Regression SR

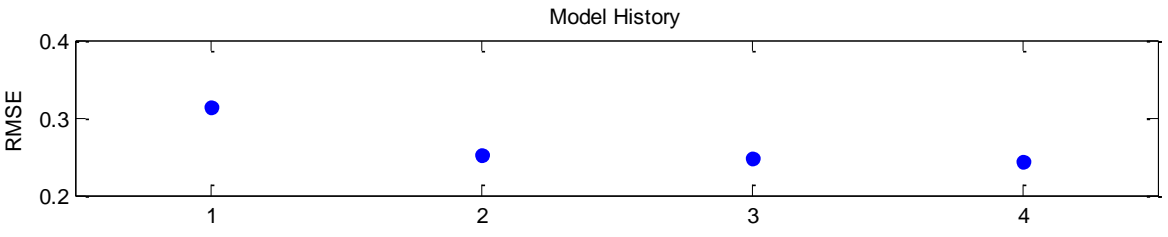
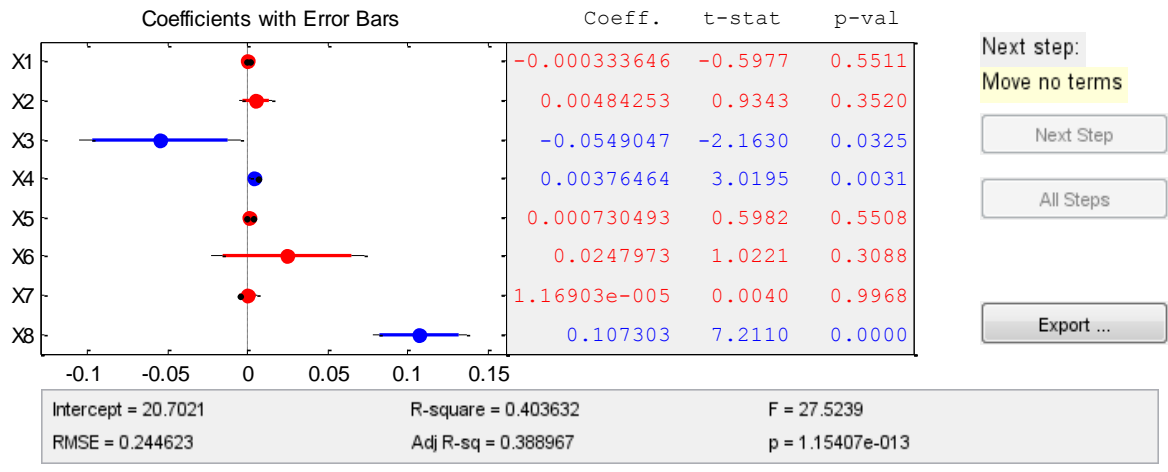
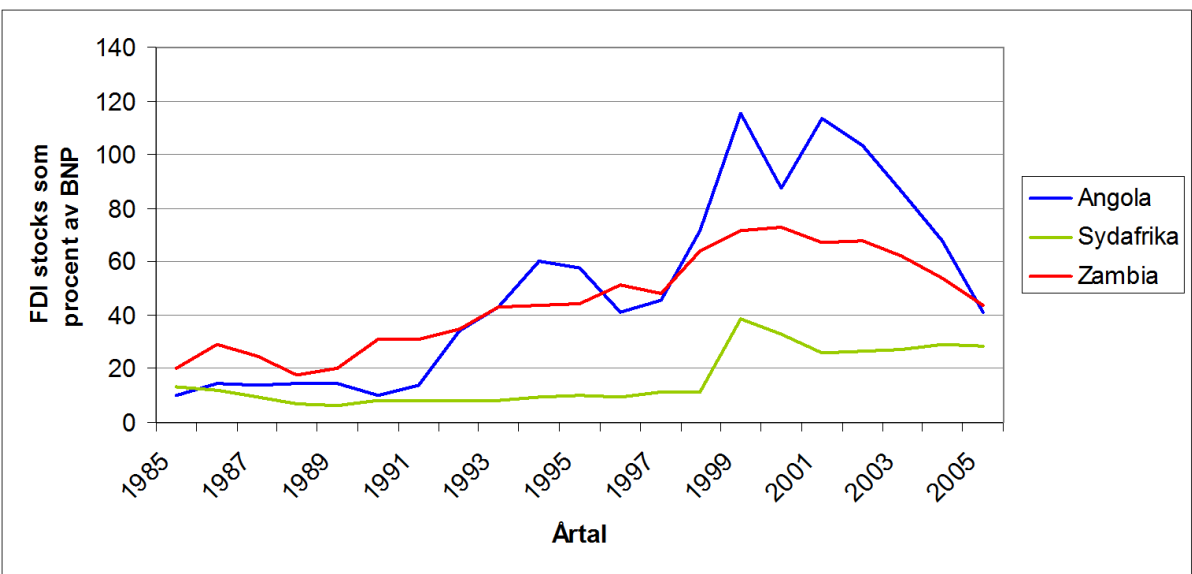

Diagram 2

FDI stock som procent av BNP
Baserad på statistik från: Nationmaster

Förkortningar

ASS -Afrika Söder om Sahara

FDI -Foreign Direct Investment

MNF -Multi Nationellt Företag

OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development